

СТАНОВИЩЕ

От Доц. д-р Клара Георгиева Докова, д.м.
Декан на Факултет по обществено здравеопазване,
Медицински университет „Проф. Д-р П. Стоянов“, Варна

Относно: конкурс за заемане на академична длъжност **„Професор“** в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина; научна специалност **„Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията (експертиза на работоспособността)“** за нуждите на Катедра „Хигиена и епидемиология“ към Факултета по обществено здравеопазване при Медицински университет „Проф. Д-р П. Стоянов“ - Варна, обнародван в Държавен вестник, бр. 62/06.08.2019 г.

Съгласно заповед No P-109-313/07.10.2019 г. на Ректора на Медицински университет Варна съм включена като вътрешен член на научното жури, а с решение на първото заседание на Научното жури е определено да изготвя становище.

В обявения конкурс участва един кандидат, доц. д-р Параскева Манчева Драганова, д.м.н, ръководител на УС Рехабилитатор, Медицински колеж при Медицински университет „Проф. Д-р П. Стоянов“ - Варна. Кандидатът е представил всички необходими документи за конкурса предвидени в Закона за развитие на академичния състав в Р България (ЗРАСРБ) и Правилника за неговото приложение.

I. Анализ на кариерния профил на кандидата

Параскева Манчева е родена на 17.03.1964 г. в гр. Добрич. През 1989 г. завършва висшето си медицинско образование в Медицински университет, Варна, след което придобива три различни медицински специалности: „Вътрешни болести“ през 1994 г., „Физикална и рехабилитационна медицина“ през 1999 г., и „Обща медицина“ през 2001 г. През 2014 г. придобива втора магистърска степен по право.

Професионалният път на д-р Манчева започва като лекар ординатор в отделение по вътрешни болести, Районна болница, гр. Каварна. От 1999 г. започва академичната ѝ кариера в МУ-Варна, където е последователно асистент, главен асистент и доцент след успешна защита на дисертационен труд на тема: „Правно съзнание за легализиране на евтаназия и качество на живот при полиморбидните пациенти с трайно намалена работоспособност“ и придобиване на ОНС „Доктор“ (2013). През 2018 г. Доц. Манчева придобива научна степен „Доктор на науките“ като темата на дисертационния ѝ труд е в областта експертиза на трудоспособността и по-конкретно „Медико-социални проблеми на инвалидността в системата на медицинската експертиза“.

От 2014 г. доц. Манчева е ръководител на УС „Рехабилитация“ към Медицински колеж на МУ-Варна, а от 2017 г. – ръководител на Университетски център по източна медицина.

В периода 2006-2012 г. доц. Манчева работи като експерт по вътрешни болести към обща ТЕЛК на МБАЛ „Св. Марина“-Варна, а опитът който

придобива по отношение на организационните предизвикателства пред дейността на ТЕЛК и проблемите на хората с увреждания трайно насочват изследователските й интереси в тази област.

Тя е участвала в редица курсове за специализация като последните са свързани с дейността й като ръководител на Центъра по източна медицина и са в областта на аюрведа, традиционна китайска медицина и акупунктура, онкорехабилитация.

Доц. Манчева е участвала в 5 проекта свързани с репродуктивно здраве на младежи, обучение на ОПЛ по психично здраве, превенция на HIV/СПИН и осигуряване на практическо обучение по палиативна медицина за студенти-медици. Тя владее и използва активно руски и английски езици.

III. Научна дейност на кандидата

В настоящия конкурс доц. Параскева Манчева участва с 61 пълнотекстови научни труда, които в структурно отношение включват:

- 1 дисертационен труд за присъждане на ОНС „Доктор“;
- 1 дисертационен труд за присъждане на НС „Доктор на науките“;
- 1 самостоятелна монография и 1 глава от колективна монография;
- 1 учебник на български;
- 56 пълнотекстови публикации, издадени в научни списания и сборници с научни доклади

Статиите на кандидатката са публикувани в авторитетни научни списания: Journal of IMAV, Социална медицина, Здравна икономика и мениджмънт, Обща медицина, Варненски медицински форум и др.

В 38 от пълнотекстовите публикации Параскева Манчева е самостоятелен или първи автор, което е показателно за степента на научната активност на кандидата и способността й да ръководи екипи. Представена е справка за 36 цитирания.

Количественият анализ на научните публикации на доц. Параскева Манчева показва, че те покриват националните наукометричните критерии за заемане на академична длъжност „Професор“ за област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт.

Качествена характеристика на научната дейност

В тематично отношение научните публикации на доц. Параскева Манчева са фокусирани в пет научни направления, които съответстват на професионалното развитие и представят научните интереси и постижения през цялостния творчески и професионален път на кандидата. Очертани са следните направления:

1. Организация на системата на медицинската експертиза на работоспособността; Свързана с първото направление е и втората тема
2. Медико-социални и правни проблеми на хората с функционални ограничения;

3. Изследване на правното съзнание за евтания при пациенти с инвалидност от системата на медицинската експертиза;
4. Усъвършенстване на студентското обучение (рехабилитация, кинезитерапия и ерготерапия) с насоченост към комплексната рехабилитация на хронично болния човек и връщане на неговата работоспособност;
5. Възможности за въвеждане на източната медицина като допълваща терапия при пациенти с хронични инвалидизиращи заболявания.

На първо място поставям направлението **„Организация на системата на медицинската експертиза на работоспособността“**, не само защото пряко отговаря на спецификата на настоящия конкурс, а и защото включва голям брой публикации, общо 15, от научните трудове представени за рецензиране, като по-голямата част от тях са публикувани през последните 4 години. Високо оценявам задълбоченият, комплексен систематичен анализ на ситуацията на системата на медицинската експертиза на работоспособността в България, първи по рода си с потенциал да инспирира практически решения.

На базата на теоретичните изследвания, доброто познаване на проблемите, експертната оценка за комплексната рехабилитация на хората с ограничения във функциите е изведена потребността от единен йерархичен контрол на системата на медицинската експертиза на работоспособността. Направена е и следващата крачка - разработена е концепция за модел на комплексна медико-социална оценка на работоспособността, адаптирана към европейския опит. В нея са заложили нова йерархична структура на системата, осигуряваща своевременна и адекватна социална интеграция, което е принос с теоретико-методологично значение.

Във второто тематично направление **„Медико-социални и правни проблеми на хората с функционални ограничения“** приемам формулираните приноси, които освен с теоретично са и с практико-приложно значение. **Особен интерес представлява разкриването на опасността** от насаждане на неблагоприятни социални представи за хората с функционални ограничения като „не-ценност“ за обществото и/или „привилегирована“ социална група, към която изтича значим обществен ресурс без възвращаемост. Обоснована е и потребността от нова Наредба за медицинската експертиза, с обединение на медицинската и социалната оценка на експертизата в една комисия.

В направление 3 **„Изследване на правното съзнание за евтания при пациенти с инвалидност от системата на медицинската експертиза и тяхното качество на живот“** е проведено първото комплексно проучване за евтания сред уязвима група от обществото - полиморбидни инвалиди с ниско качество на живот, чрез исторически преглед на явлението и неговите морално-етични аспекти, както и проучване и анализ на нормативното регулиране в света и в България.

Разработен и внедрен е оригинален инструментариум за изследване на информираността, отношението и готовността за поведение за евтания, с хронично полиморбидно инвалидизирани пациенти. Установява се, че болката и ниското качество на живот, определено от липсата на социална подкрепа, са водеща причина за вземане на решение за евтания. Много важен е резултата, който сочи че полиморбидните пациенти с инвалидност от ТЕЛК не одобряват легализиране на евтанията в България, особено в активната й форма. Изтъкната е необходимостта от насочване на здравната и социалната системи за

решаване на проблемите на хронично болните пациенти с влошено качество на живот, преди обсъждането на законодателни промени по въпросите на евтаназията.

В 4-тото направление „Усъвършенстване на обучението (рехабилитация, кинезитерапия и ерготерапия) с насоченост към комплексната рехабилитация на хронично болния човек и връщане на неговата работоспособност“ са проучени не само студентските потребности и удовлетвореност от учебния процес по рехабилитация, кинезитерапия, ерготерапия, но и удовлетвореността на пациентите от работата на рехабилитаторите и кинезитерапевтите по време на учебната практика, летния стаж и участието им в проекта „Студентски практики“. Въз основа на резултатите от проучванията са предложени своевременни промени за адаптиране на учебните програми като съдържание, форма и методи на преподаване, за издигане качество на медицинското образование, подпомагане на комплексната оценка на учебния процес с акцент към проблемите на рехабилитацията на хората с увреждания и връщане на тяхната способност за квалифициран труд.

Направление 5 „Възможности за въвеждане на източната медицина като допълваща терапия при пациенти с хронични заболявания“ е поредното доказателство за големия потенциал и широкия спектър на интереси в научната и практическата работа на доц. Параскева Манчева. В тази област тя проучва възможностите и изтъква предимствата от съчетаване потенциала на източната и западната медицина в български условия с насоченост към проблемите с цел подобряване на качеството на живот на хронично болните пациенти с влошено качество на живот.

Анализът на предложените за рецензиране научни разработки на доц. д-р Параскева Манчева показва интересни и добре аргументирани идеи, компетентност в изследваните области, добро познаване и интерпретиране на съвременни литературни източници, добре структурирани и подходящо оформени като език и стил разработки на актуална тематика.

IV. Учебно-преподавателска дейност

Доц. Параскева Манчева има богат над 20 годишен преподавателски стаж, с което покрива напълно изискванията на Закона за развитие на академичния състав и Правилника за неговото приложение и на условията за настоящия конкурс съгласно обявата в ДВ.

От представената справка за учебна натовареност е видно, че през последните 4 учебни години учебната натовареност на доц. Манчева е повече от два пъти над нормативно определената, достигаща средно 330 часа, в което не е включена натовареността за участие в изпитните комисии за всички специалности, на които преподава.

В учебно-преподавателската си дейност доц. Манчева използва и прилага в оптимален обем широкия спектър на своята специализирана подготовка и компетентност. Тя ръководи учебни занятия и участва в изготвяне на учебна документация и материали за дисциплините: Експертиза на трудоспособността за магистърската програма „Опазване и контрол на общественото здраве“ към ФОЗ, Трудово и осигурително право, Обща медицина, Кинезитерапия, Рехабилитация и Източна медицина.

Извън работата със студентите доц. Манчева е участвала активно в обучението на действащи здравни професионалисти – общопрактикуващи

лекари и медицински сестри, акушерки и социални работници по проблемите свързани с профилактиката на СПИН.

Доц. Манчева е ръководила трима докторанти, които успешно са защитили своите докторски дисертации, а още един докторант е в процес на обучение.

V. Лични впечатления

Познавам Доц. Параскева Манчева от периода, в който е асистент в Катедрата по Обща медицина. В хода на съвместната ни работата по задачи от различен характер, имах възможност, да се убедя в активността, прецизността и енергията, които влага в изпълнение на целите по които работи в упоритостта и колегиалната ѝ почтеност.

Убедена съм, че посочените качества са гаранция, че в по-високата академична длъжност, за която кандидатства Параскева Манчева ще продължи да развива потенциала си и ще допринася за развитието на Общественото здраве и в частност на Катедра „Хигиена и епидемиология” към ФОЗ при Медицински университет - Варна.

VI. Съответствие с изискванията на МУ – Варна, за заемане на академичната длъжност „доцент“

Представената справка показва, че доц. Манчева покрива и надвишава в някои групи показателите за заемане на академичната длъжност „професор”, съобразно изискванията на Правилника за развитието на академичния състав в Медицински университет – Варна (табл. 1).

Таблица 1. Съответствие с изискванията на МУ – Варна, за заемане на академичната длъжност „професор”

Група показатели	Изискуем брой точки	Постигнат брой точки от доц. П. Манчева д.м.н.
А	50	50
Б	-	100
В	100	100
Г	200	490
Д	100	240

VII. Заключение

Анализът на цялостната научно-изследователска и преподавателска дейност на доц. д-р Параскева Манчева, д.м.н. показва, че тя покрива изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“ поставени от Закона за развитие на академичния състав на Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за неговото приложение.

Доц. Манчева има достатъчна по обем, стойностна изследователска работа, престиж на добър преподавател и демонстрира потенциал за по-нататъшна интензивна дейност.

Това е основание за **положителната** ми оценка за кандидатурата на **доц. д-р Параскева Манчева Драганова, д.м.н.** за заемане на академичната длъжност „Професор“ по научната специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“ (експертиза на работоспособността) за нуждите на Катедра „Хигиена и епидемиология“ на Факултета по обществено здравеопазване при Медицински университет „Проф. Д-р П. Стоянов“ - Варна.

3.11. 2019 г.

Подпис:

/Доц. Д-р Клара Докова, д.м./